

11. joulukuuta 2009

Ohje suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä (epävirallinen käännös)

Tiivistelmä

1. Muutettuun luottolaitosdirektiiviin (CRD) on sisällytetty uudistettu suuria asiakasriskejä koskeva säännöstö. Muutokset on saatettava osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä 31.10.2010 mennessä ja niitä sovelletaan 31.12.2010 lähtien.
2. Varmistaakseen suuria asiakasriskejä koskevien uudistettujen sääntöjen yhdenmukaisen soveltamisen jäsenvaltioissa CEBS on laatinut tämän ohjeen, jossa käsitellään kahta erityistä näkökulmaa, joissa on CEBSin näkemyksen mukaan tarvetta lisäohjeistukselle. Ohjeen ensimmäinen osa painottuu "toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden" (asiakaskokonaisuus) määritelmään sekä erityisesti "määräysvallan" ja "keskinäisistä liikesuhteista johtuva riippuvuus" käsitteisiin. Toisessa osassa käsitellään suurten asiakasriskien näkökulmasta sijoituksia järjestelmään, joka sijoittaa edelleen kohde-etuutena oleviin varoihin. CEBS on myös laatinut ohjeen suuria asiakasriskejä koskevista raportointivaatimuksista. Se on julkistettu erillisenä asiakirjana, joka on määrä sisällyttää COREP-vakavaraisuusraportointikehikkoon yhdenmukaisen eurooppalaisen raportointijärjestelmän varmistamiseksi.
3. Jotta suuria asiakasriskejä koskevat säännöt voisivat sekä toimia tehokkaasti takarajajärjestelmänä että lieventää vastapuolen vararikon vaikutusta laitokseen, laitosten on yksilöitävä suuret asiakasriskinsä selkeästi. Tähän kuuluu **asiakkaiden** välisten sidosten tunnistaminen. Näin ollen tässä ohjeessa pyritään selkeyttämään sidoksen käsitettä erityisesti siltä osin, milloin määräysvaltaan tai keskinäisistä liikesuhteista johtuvaan riippuvuuteen liittyvien seikkojen vuoksi asiakkaita olisi käsiteltävä ryhmänä.
4. CEBS esittää luettelon määräysvaltaa koskevista mittareista, joka ohjaa laitoksia määräysvaltasuhteiden tunnistamisessa. Luettelo ei ole tyhjentävä. Vaikka asiakkaan toista asiakasta koskevan määräysvallan kriteeri ei täytyisikään, laitoksen on määritettävä, onko niiden välillä keskinäisistä liikesuhteista johtuva riippuvuusuhde. Mikäli on todennäköistä, että yhden asiakkaan rahoitusongelmat aiheuttaisivat toiselle (toisille) takaisinmaksuvaikeuksia, on olemassa riskikokonaisuus, johon on puututtava. Asiakkaiden välinen keskinäisistä liikesuhteista johtuva riippuvaisuus voi olla molemminpuolista tai yksisuuntaista. CEBS esittelee luettelon esimerkkejä, joissa havainnollistetaan mahdollisia asiakkaiden välisiä riippuvuuksia, joista syntyy laitoksille tarve tehdä lisäselvityksiä siitä, onko kyseisiä asiakkaita tarpeen käsitellä ryhmänä. Luettelo ei ole tyhjentävä.
5. Lisäksi CEBS arvioi asiakkaiden mahdollisia sidoksia niiden yhteisen päärahoituslähteen kautta ja esittää ohjeita tapauksiin, joissa asiakkaita on (tai ei ole) pidettävä toisiinsa sidoksissa olevina rahoituksen lähteen vuoksi.
6. Toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden tunnistamisen tulisi olla erottamaton osa laitosten luotonmyöntämis- ja valvontaprosessia, ja jokaisessa laitoksessa tulisi olla käytössä luotettava prosessi tunnistamisen suorittamiseen. Vaikka laitosten tulisi pyrkiä soveltamaan tätä prosessia

kaikkiin vastuisiinsa, CEBS tiedostaa, että se voi olla käytännössä vaikeaa, joten se ehdottaa suhteellista lähestymistapaa: vähimmäisvaatimuksena intensiivistä prosessia sovelletaan vastuisiin, jotka ylittävät 2 % laitoksen omista varoista joko yksittäisellä tai konsolidoidulla tasolla.

7. Riskikeskittymiä voi muodostua paitsi laitosten tekemistä suorista sijoituksista, myös **sijoituksista järjestelmiin¹, jotka edelleen sijoittavat kohde-etuutena oleviin varoihin**. Ideaalitulanteessa suurten asiakasriskien laskemisessa otettaisiin huomioon itse järjestelmän lisäksi järjestelmän kohde-etuutena olevat varat.
8. Näin ollen CEBS katsoo, että jaottelumenetelmä (ns. look-through) ottaa riskit parhaiten huomioon suurten asiakasriskien näkökulmasta. CEBS kuitenkin tiedostaa, ettei jaottelua ole aina mahdollista tai käytännöllistä toteuttaa, ja siksi se ehdottaa konservatiivisempia vaihtoehtoja tällaisten tapausten hoitamiseen. CEBS uskoo, että nämä lähestymistavat tarjoavat laitoksille yhtäältä oikeanlaisia kannustimia jaottelumenetelmän käyttöön mutta toisaalta myös riittävästi joustavuutta. Siten päätös sopivimman menetelmän valinnasta kullekin järjestelmälle jätetään laitoksen vastuulle.
9. Vaihtoehtoiset lähestymistavat tarjoavat joustavuutta siten, että niissä otetaan huomioon joko osittainen tieto järjestelmästä tai sen kohde-etuutena olevista varoista (osittainen jaottelu; rakenteeseen perustuva lähestymistapa) tai vastuiden hajautuneisuus. Kuitenkin myös järjestelmien tuntemattomiin vastuisiin (tai kokonaisiin järjestelmiin) liittyvä suurempi epävarmuus on otettava huomioon. Siten laitosten on käsiteltävä järjestelmän kaikkia tuntemattomia vastuuta ja kokonaisia tuntemattomia järjestelmiä yhteen erilliseen asiakaskokonaisuuteen kuuluvaksi.
10. CEBS on myös arvioinut ehdotettujen lähestymistapojen soveltamista tuotteisiin, joissa on eri etuoikeusluokkia. Arvioinnin perusteella on laadittu useita esimerkkejä, jotka on esitetty tämän asiakirjan osan 2 luvussa C ja joissa kuvataan eri lähestymistapoja käytännössä.

¹ Esimerkiksi yhteissijoitusyritykset sekä strukturoitu rahoitus / strukturoidut rahoitusvälineet (kuten arvopaperistamispositiot).

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	2
Johdanto	5
Osa I. Toisiinsa sidoksissa olevat asiakkaat	8
A. Keskenään sidossuhteessa olevien asiakkaiden määritelmä direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdassa 45.....	8
B. Määräysvallan tulkinta.....	9
C. Poikkeus vaatimuksesta käsitellä asiakkaita asiakaskokonaisuutena "määräysvallan" vuoksi	11
D. Keskinäisen liiketaloudellisen riippuvuuden (riskikokonaisuus) tulkinta.....	12
E. Määräysvallan perusteella syntyvien sidosten suhde.....	17
F. Valvonta- ja hallintamenetelmät asiakaskokonaisuuksien tunnistamiseksi.....	18
Osa II. Kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien vastuiden käsittely direktiivin 2006/48/EY artiklan 106 kohdan 3 mukaisesti	20
A. Ohjeluonnoksen periaatteet.....	21
B. Kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien käsittely.....	21
C. Useita etuoikeusluokkia sisältävien tuotteiden käsittely.....	25

Johdanto

11. Uudistetut suuria asiakasriskejä koskevat säännöt sisältyvät muutettuun luottolaitosdirektiiviin². Muutokset on saatettava osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä 31.10.2010 mennessä ja niitä sovelletaan 31.12.2010 lähtien.
12. Muutetut suuria asiakasriskejä koskevat säännökset perustuvat CEBSin Euroopan komissiolle antamiin neuvonantoihin.³ Varmistaakseen suuria asiakasriskejä koskevien uudistettujen sääntöjen yhdenmukaisen soveltamisen jäsenvaltioissa, CEBS on laatinut tämän ohjeen, jossa käsitellään kahta erityistä näkökulmaa, joissa on CEBSin näkemyksen mukaan tarvetta lisäohjeistukselle.
 - i) "toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden" määritelmä erityisesti "määräysvallan" ja "liiketaloudellisen riippuvuuden" osalta ja
 - ii) suurten asiakasriskien näkökulmasta järjestelmät, joka edelleen sijoittavat kohde-etuutena oleviin varoihin.

CEBS on myös laatinut ohjeen suuria asiakasriskejä koskevista raportointivaatimuksista, joka on julkistettu erillisenä asiakirjana. Se on määrä sisällyttää COREP-raportointikehikkoon yhdenmukaisen eurooppalaisen raportointijärjestelmän varmistamiseksi.

Vaikutusten arviointi

13. Tässä asiakirjassa esitetyt ohjeet perustuvat CEBSin selvityksiin suurista asiakasriskeistä sekä CEBSin neuvonantoihin Euroopan komissiolle. CEBS on kuitenkin toteuttanut korkean tason vaikutusten arvioinnin⁴ toisiinsa

² Luottolaitosdirektiivi (CRD) on tekninen ilmaus, joka käsittää direktiivin 2006/48/EY ja direktiivin 2006/49/EY. On syytä huomata, että yleiset viittaukset "direktiiviin 2006/48/EY" ja "direktiiviin 2006/49/EY" tai "luottolaitosdirektiiviin" tarkoittavat direktiivien muutettuja versioita. Muutosdirektiivi - Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/111/EY, annettu 16. syyskuuta 2009, on julkaistu osoitteessa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:302:0097:0119:F1:PDF>

³ CEBS on julkistanut kaksi teknistä neuvonantoa suurista asiakasriskeistä. Ensimmäiseen, vuonna 2006 julkistettuun neuvonantoon sisältyi [katsaus vallitseviin valvontakäytäntöihin](#) sekä [kertomus vallitsevista toimialan käytännöistä](#). CEBSin toisessa neuvonannossa keskityttiin suurten asiakasriskien sääntelyjärjestelmän asiakysymyksiin, ja se esitettiin kahdessa osassa. [Neuvonannon osa 1](#) toimitettiin marraskuussa ja siinä käsiteltiin suurten asiakasriskien sääntelyjärjestelmän tavoitteita - asiakaskohtaisten riskirajojen päämäärää, tarvetta ja asianmukaista tasoa; sitä, voidaanko asiakasriskijärjestelmän katsoa saavuttavan tavoitteensa; vastuiden arvojen laskennassa käytettyjen mittareiden arviointia; sekä sitä, missä määrin vastapuolen luottokelpoisuus voidaan tai pitäisi ottaa huomioon. [Neuvonannon osa 2](#) toimitettiin huhtikuussa 2008 ja siinä tarkasteltiin luottoriskin vähentämistä ja välillisiä vastuita; pankkien välisiä vastuita; konsernin sisäisten vastuiden käsittelyä ja muita konsernikysymyksiä; kaupankäyntivarastoa; järjestelmän soveltamisalaa ml. sitä, onko samoja menetelmiä suotavaa soveltaa kaikenlaisiin osapuoliin; määritelmien johdonmukaisuutta ja erityisesti toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden määritelmää; rajojen ylitysten käsittelyä sekä raportointivaatimuksia.

⁴ Vaikutusten arviointia ei suoritettu raportointivaatimuksia koskevan ohjeen osalta, sillä esitetty raportointipohja ja ohjeet sisällytetään COREP-raportointikehikkoon, josta suoritetaan myöhemmin kattava vaikutusten arviointi.

sidoksissa olevista asiakkaista sekä sellaisten järjestelmien käsittelystä, jotka edelleen sijoittavat kohde-etuutena oleviin varoihin. CEBS pyysi neuvoja vaikutusten arvioinnin asiantuntijalta ja noudatti aikarajoitusten asettamisissa puitteissa 3L3:n vaikutusten arvioinnin ohjeita.⁵

14. Toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden osalta CEBS on arvioinut yksityiskohtaisten ohjeiden kustannukset ja hyödyt nykytilanteessa. CEBS päätteli, että kustannus-hyötymielessä on selvästi perusteltavissa esittää yksityiskohtaiset ohjeet, kuten tässä asiakirjassa. Vaikka laitoksille todennäköisesti aiheutuu jonkin verran lisäkustannuksia näiden ohjeiden vaatimusten täyttämistä, hyödyt tuntuvat olevan kustannuksia suuremmat. Selkeät säännöt toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden tunnistamiseen (klusteririski) parantavat näiden riskien hallintaa, edistävät yhtäläisiä toimintaedellytyksiä ja osaltaan tukevat rahoitusjärjestelmän vakautta.
15. Edelleen kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien käsittelyn osalta CEBS on arvioinut täysjaottelumenetelmän sekä eri lähestymistapojen yhdistelmän soveltamista koskevan vaatimuksen kustannukset ja hyödyt suhteessa nykytilaan. Vaatimus soveltaa täysjaottelumenetelmää tarttuksi markkinoiden puutteisiin, mutta se myös näyttäisi aiheuttavan laitoksille suuria kustannuksia eikä ottaisi täysin huomioon hajautuneisuuden tai eri etuoikeusluokkia sisältävien vastuiden hyötyjä. Siten CEBS on tullut siihen johtopäätökseen, että eri lähestymistapojen yhdistelmä tarttuu merkittäviin puutteisiin ja samanaikaisesti pitää kustannukset mahdollisimman pieninä.

Markkinaosapuolten kuuleminen

16. Asiantuntijapaneelin jäseniä ja tarkkailijoita pyydettiin nimittämään toimialan asiantuntijoita antamaan tekninen panoksensa CEBSin työhön.⁶ Asiantuntijoita pyydettiin kommentoimaan ohjeiden aikaisempia luonnoksia, ja he ovat antaneet CEBSille teknistä asiantuntemusta monista tärkeistä näkökulmista.
17. CEBS julkaisi 12.6.2009 konsultaatiopaperin (CP26)⁷ alustavista ehdotuksistaan. Kuuleminen päättyi 11.9.2009 ja siinä saatiin 17 vastausta.⁸ Lisäksi CEBS järjesti julkisen kuulemisen 7.9.2009.⁹ CEBS on perehtynyt saamaansa palautteeseen ja on tarkistanut kuulemisen kohteena olleet ehdotuksensa paneutuen markkinaosapuolten korostamiin kysymyksiin.¹⁰ Tässä asiakirjassa esitetyt ohjeet ovat tämän arvioinnin tulos.

⁵ Vaikutusten arvioinnin ohjeet julkaistiin 30.4.2008: <http://www.c-eps.org/getdoc/9681fba5-2521-4b10-8e80-ac98f9a4e26c/3L3-Committees-reinforce-their-commitment-to-the-p.aspx>

⁶ Toimialan asiantuntijoiden luettelo on julkaistu CEBSin verkkosivustossa: <http://www.c-eps.org/getdoc/b4e8fb8b-6b94-47cd-a311-8006be40c753/Large-Exposures.aspx>

⁷ CP26 on julkaistu osoitteessa: <http://www.c-eps.org/Publications/Consultation-Papers/All-consultations/CP21-CP30/CP26.aspx>

⁸ Vastauksista 16 on julkisia ja ne on julkistettu CEBSin verkkosivustossa osoitteessa: <http://www.c-eps.org/getdoc/9f78301c-2da1-4c62-b7d1-f17174a1ae0c/Responses-to-CP26.aspx>

⁹ Julkisen kuulemisen yhteenveto on julkaistu osoitteessa: <http://www.c-eps.org/getdoc/19377c30-c90d-4189-8e7a-2f538499ca76/CEBS-organises-a-public-hearing-on-its-draft-gyide.aspx>

¹⁰ CP26:n palautelausunto on julkaistu osoitteessa: XXXXXX

Ohjeen täytäntöönpano

18. CEBS odottaa jäsentensä soveltavan tätä ohjetta 31.12.2010 mennessä eli samaan aikaan kun tarkistettu suuria asiakasriskejä koskeva säännöstö tulee voimaan. Tämän ohjeen osassa II käsiteltyjen **edelleen kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien käsittelystä** CEBS ehdottaa, että laitokset käsittelevät 31.12.2015 saakka ennen 31.12.2010 hankkimiaan järjestelmiä siten kuin niitä oli käsiteltävä ennen tämän ohjeen täytäntöönpanoa. CEBS tiedostaa, että ohjeen eräiden erityisten vaatimusten täytäntöönpanosta aiheutuu valvottaville kustannuksia, koska ne edellyttävät nykyisten menettelytapojen muutoksia. Siksi CEBS suosittelee, että kansalliset valvojat sallivat tarvittaessa valvottaville riittävästi joustavuutta ohjeen eräiden erityisten vaatimusten täytäntöönpanossa.
19. Jotta varmistettaisiin käytäntöjen yhdenmukaisuus jäsenvaltioissa, CEBS harkitsee täytäntöönpanoselvityksen suorittamista vuoden kuluttua suositellusta täytäntöönpanopäivämäärästä.

Osa I. Toisiinsa sidoksissa olevat asiakkaat

20. Suuria asiakasriskejä koskevat säännöt ovat takarajasäännöstö (back stop regime), joka on suunniteltu rajoittamaan vastapuolen vararikon vaikutusta laitokseen. Idiosynkraattinen riski tarkoittaa yksittäisten velallisten ominaisriskien vaikutuksia. Luottolaitosdirektiiviin sisältyvän asiakaskokonaisuuden määritelmän tavoitteena on tunnistaa asiakkaat, jotka ovat toisiinsa niin läheisesti sidoksissa idiosynkraattisten riskitekijöiden kautta, että niitä on järkevää käsitellä riskikokonaisuutena. Näin ollen valvojien on syytä pyrkiä selkeyteen sidosten yksilöinnissä erityisesti silloin, kun määräysvaltaan tai liiketaloudelliseen riippuvuuteen liittyvien seikkojen vuoksi asiakkaita olisi käsiteltävä ryhmänä.

A. Asiakaskokonaisuuden määritelmä direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdassa 45

21. "Asiakaskokonaisuudella" tarkoitetaan:

a) kahta tai useampaa luonnollista tai oikeushenkilöä, jotka muodostavat kokonaisuuden riskin osalta, jollei toisin osoiteta, koska yhdellä niistä on suoraan tai välillisesti määräysvalta toiseen tai toisiin nähden; tai

(b) kahta tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jotka eivät harjoita toisiinsa nähden mitään määräysvaltaa alakohdan a mukaisesti, mutta joita on pidettävä riskin kannalta kokonaisuutena sen vuoksi, että niiden välillä on sellainen sidossuhde, että on todennäköistä, että jos yhdellä niistä on taloudellisia ongelmia, erityisesti rahoitus- tai maksuvaikeuksia, niin toisella tai kaikilla muilla on todennäköisesti myös rahoitus- tai maksuvaikeuksia"

22. Asiakaskokonaisuuden käsitettä käytetään direktiivissä 2006/48/EY kahdessa eri asiayhteydessä. Suurten asiakasriskien ohella sitä käytetään myös vähittäisasiakkaiden luokittelussa (ks. direktiivin 2006/48/EY artikla 79). Tässä ohjeessa CEBS kuitenkin keskittyy artiklan 4 kohdan 45 soveltamiseen ainoastaan suurten asiakasriskien osalta.

23. Asiakaskokonaisuuden määritelmä direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdan 45 mukaisesti viittaa sidokseen, joka perustuu johonkin seuraavista tilanteista:

- asiakkaalla on määräysvalta toiseen;
- asiakkailla on jonkinlainen olennainen liiketaloudellinen riippuvuussuhde, kuten:
 - suora taloudellinen riippuvuus, kuten saman toimitusketjun lenkeillä, tai riippuvuus suurista asiakkaista taikka
 - asiakkailla on yhteinen päärahoituslähde luottotuen, mahdollisen rahoituksen tai välillisen taikka vastavuoroisen taloudellisen avun muodossa.

24. Jos laitos ja toimivaltainen viranomainen ovat asiasta eri mieltä, toimivaltainen viranomainen päättää, onko asiakasta pidettävä osana toisiinsa sidoksissa olevaa asiakasryhmää.
25. Määräysvalta on määritelty direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdassa 9 erityisesti konsolidoitua tilinpäätöstä edellyttävien olosuhteiden kuvaamiseksi. Vaikka toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden käsite suurten asiakasriskien säännöissä käsittää artiklan 4 kohdan 9 mukaisen määräysvallan, siihen sisältyy myös muuta kautta, kuten taloudellisen riippuvuuden myötä, muodostuvat sidokset. Tässä ohjeluonnoksessa pyritään selkeyttämään sidosten käsitettä riippumatta siitä, miten ne ovat muodostuneet

B. Määräysvallan tulkinta

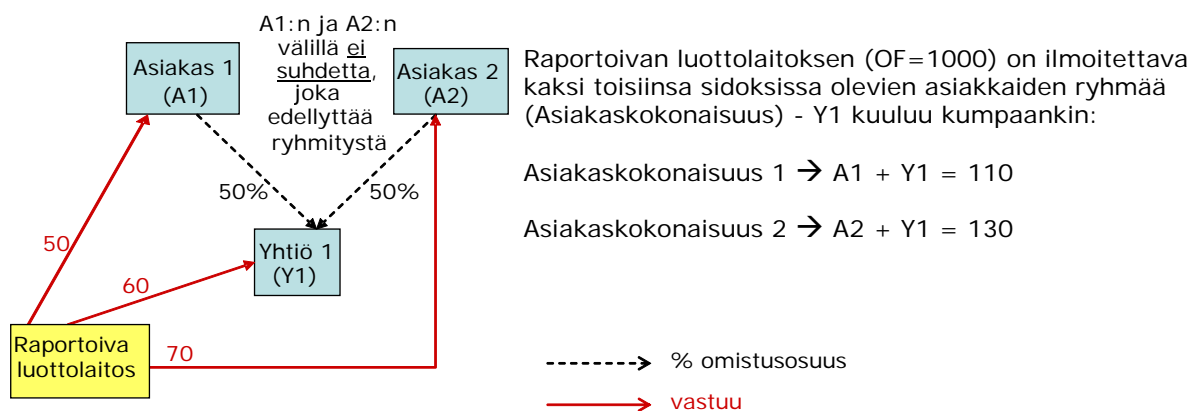
26. Laitoksen on ensisijaisesti noudatettava luottolaitosdirektiivin mukaista määräysvallan määritelmää (direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohta 9), joka on tilinpäätöksissä käytetyn määritelmän mukainen (konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettu direktiivi 83/349/ETY, artikla 1). Määräysvallalla tarkoitetaan emoyrityksen ja tytäryhtiön välistä sidosta taikka samanluonteista minkä tahansa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja yrityksen välistä sidosta.
27. Tämä tarkoittaa, että määräysvallan katsotaan olevan olemassa, kun asiakas omistaa suoraan tai välillisesti tytäryritysten kautta yli puolet yhteisön pääomasta tai äänivallasta, ellei erityisissä olosuhteissa kyetä selvästi näyttämään toteen, ettei tällainen omistus muodosta määräysvaltaa.
28. Asiakas, joka omistaa 50 % toisen asiakkaan osakkeista/äänivallasta voi kyetä käyttämään yhtä tai useampaa kappaleessa 30 mainituista oikeuksista. Tämä koskee myös tilanteita, joissa on kaksi tasavertaista kumppania/omistajaa, joilla on jaettu valta ja jotka johtavat yhteisöä yhdessä (katso esimerkki kappaleessa 32).
29. Määräysvalta voi kuitenkin syntyä myös tilanteessa, jossa asiakas omistaa vähemmän kuin puolet yhteisön äänioikeuksista eikä sillä ole lainkaan omistusoikeutta yhteisössä.
30. Tällaisissa tilanteissa laitoksen olisi arvioitava määräysvaltaa sen perusteella, onko asiakkaalla mahdollisuus käyttää yhtä tai useampaa seuraavista oikeuksista:
 - oikeus ohjata toisen yhteisön¹¹ toimintaa saadakseen sen toiminnasta hyötyä;
 - oikeus päättää keskeisistä liiketoimista, kuten voitonjaosta;
 - oikeus nimittää tai erottaa hallituksen jäsenet tai enemmistö jäsenistä yhteisön hallituksessa, hallintoneuvostossa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus;

¹¹ Tässä yhteydessä asiakas, joka on luonnollinen tai juridinen henkilö (yritys).

- oikeus käyttää äänenemmistöä yhteisön hallituksen kokouksessa, yhtiökokouksessa tai muun yhteisön johtamisesta vastaavan toimielimen kokouksessa ja/tai
- oikeus sovittaa yhteen yrityksen johtaminen toisten yritysten johtamisen kanssa tarkoituksena saavuttaa yhteinen päämäärä esimerkiksi tilanteissa, joissa samat luonnolliset henkilöt osallistuvat kahden tai useamman yrityksen johtamiseen tai hallitustyöskentelyyn.

31. Mikäli laitoksen on tehtävä harkinnanvarainen päätös, määräysvallan määrittämisessä voidaan käyttää näitä kriteerejä muiden asianmukaisten tilinpäätöskriteerien kanssa.

32. Joissakin tilanteissa voi syntyä tarve lukea yhteisö osaksi useampaa kuin yhtä asiakaskokonaisuutta, kuten silloin, jos yhteisön omistaa kaksi henkilöä/yritystä 50/50-omistusosuuksin ja ne harjoittavat yhteisössä yhtäläistä määräysvaltaa, mutta eivät ole muutoin sidossuhteessa toisiinsa direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdassa 45 tarkoitetulla tavalla (ks. alla oleva kuvio). Tämä koskee myös tilannetta, jossa asiakas on tehnyt "osakassopimuksen" toisten osakkaiden kanssa hankkiakseen enemmistön yhteisön äänioikeuksista, jolloin kaikilla järjestelyyn osallistuvilla osakkeenomistajilla on määräysvalta yhteisössä. Luonnollinen tai juridinen henkilö, joka on yhtiömiehenä yhdessä tai useammassa henkilöyhtiössä, myös harjoittaa määräysvaltaa kyseisissä henkilöyhtiöissä, joten kyseiset henkilöyhtiöt on sisällytettävä kunkin yhtiömiehen keskenään sidossuhteessa olevien asiakkaiden ryhmään.

33. Sidoksissa olevan asiakkaan osalta koko vastuu on sisällytettävä asiakaskokonaisuutta koskevaan vastuuseen; se ei rajoitu eikä ole suhteessa muodolliseen omistusosuuteen.

34. Asiakaskokonaisuuden määritelmästä seuraa, että konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY artiklan 12 mukaiset horisontaaliset ryhmät, jotka laativat konsolidoidun tilinpäätöksen ja konsolidoidun toimintakertomuksen, on ryhmitettävä asiakaskokonaisuudeksi. Tämä koskee yrityksiä, jotka ovat sidoksissa yhteen tai useampaan toiseen yritykseen, koska niillä on sama emoyhtiö tai niitä johdetaan yhtenäisesti. Johtaminen voi perustua yritysten väliseen

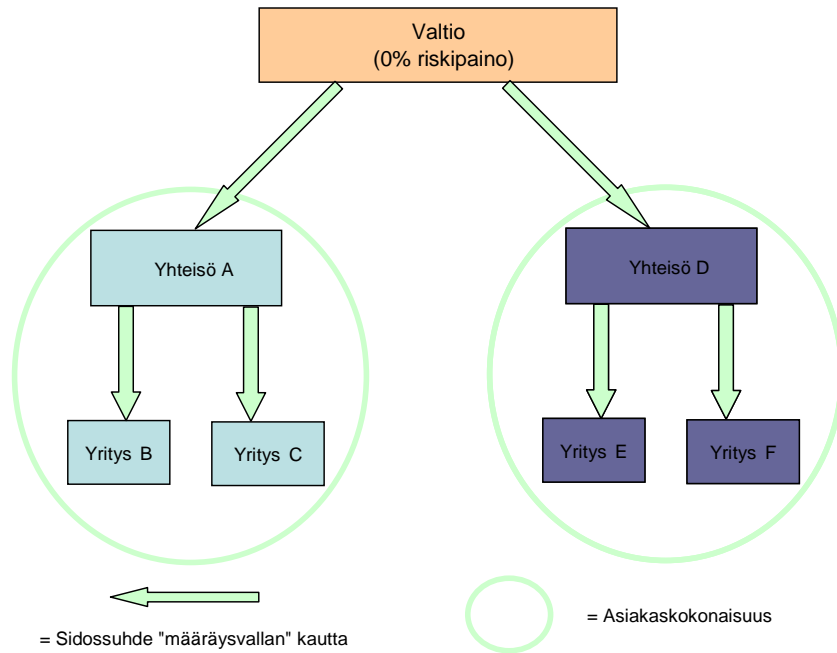
sopimukseen tai niiden yhtiöjärjestysten määräyksiin tai siihen, että yrityksen ja yhden tai useamman toisen yrityksen hallinnollinen johto tai valvontaelimet muodostuvat suurimmalta osin samoista henkilöistä.

35. Määräysvaltaa koskevasta kriteeristä seuraa, että raportoivan laitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvia yhteisöjä koskevia vastuita on pidettävä riskin osalta yhtenä kokonaisuutena. Kaikki samaan ryhmään konserniin yhteisöt ovat toisiinsa sidoksissa olevia asiakkaita, joskin jotakin sellaista tai niitä kaikkia koskevat vastuut voidaan vapauttaa suuria asiakasriskejä koskevien sääntöjen soveltamisesta riippuen siitä, miten artiklan 113 kohdan 4 alakohta c on pantu kyseisessä jäsenvaltiossa täytäntöön.
36. On huomattava, että määräysvaltatilanne ei koske vain siirtymäkautta, vaan sen olisi oltava suhteellisen pysyvä tila. Direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdassa 45 käytetään ilmausta "*jollei toisin osoiteta*". Tämä on tulkittava siten, että mikäli laitos kykenee osoittamaan, että määräysvaltasuhteelta näyttävä tilanne ei olekaan sellainen, kyseisiä asiakkaita ei ole tarpeen käsitellä asiakaskokonaisuutena. Erityisesti tämä koskee äänioikeudettomien osakkeiden omistajia. Kuitenkin, jos määräysvalta on olemassa, ei ole oleellista, käyttääkö asiakas tosiasiallisesti potentiaalista määräysvaltaansa juuri tarkasteluhetkellä vai ei. Näin ollen vapaaehtoiset asiakkaan itse asettamat määräysvaltaa koskevat rajoitukset, kuten oikeudelliset rajaukset ja muut luonteeltaan vastaavat lausunnot, eivät poista tarvetta käsitellä asiakkaita ryhmänä.

C Poikkeus vaatimuksesta käsitellä asiakkaita ryhmänä "määräysvallan" vuoksi

37. Sellaisia yhteisöjä, joiden osake-enemmistö on suoraan valtion¹² omistuksessa (esimerkit A ja D jäljempänä) ja joiden saamiset valtioilta saavat direktiivin 2006/48/EY mukaisesti 0 %:n riskipainon, ei tarvitse luokitella asiakaskokonaisuuksiksi. Tämä koskee myös julkisyhteisöinä pidettävien alueellisten tai paikallisten viranomaisten määräysvallassa olevia yhteisöjä, jotka saavat direktiivin 2006/48/EY mukaisesti 0 %:n riskipainon. Vaikka omistajalla on kussakin yhteisössä määräysvalta, tällaisissa tilanteissa yhden yhteisön vastuisiin liittyvällä riskillä ei tyypillisesti ole yhteyttä toisten yhteisöjen vastuisiin liittyvään riskiin. Lisäksi yhden yhteisön maksukyvyttömyys ei tuota omistajalle velvollisuutta sijoittaa lisäpääomaa, kun yhteisö on erillinen juridinen henkilö. Jos omistaja kuitenkin päättää tehdä niin, oletuksena on, että tämä voidaan viime kädessä rahoittaa tulorahoituksella. Tämä poikkeus ei kuitenkaan koske tällaisten rakenteiden alaisuudessa olevia rakenteita (esimerkit B, C, E ja F jäljempänä). Tällaisissa tapauksissa yhteisöt ja niiden tytäryritykset luetaan toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden ryhmään. Tämä koskee myös muita sidossuhteisiin liittyviä tilanteita.

¹² CEBSin alkuperäisessä huhtikuun 2008 neuvonannossa oletettiin, että tämä poikkeus koskee ainoastaan valtioita, joiden vastuut saavat 0 %:n riskipainon (sekä niiden alueellisia ja paikallishallintoja) luottoriskin standardimenetelmän mukaisesti, sillä tällaisten julkisyhteisöjen maksukyvyttömyystilanteet eivät lukeudu riskeihin, joihin suuria asiakasriskejä koskevalla sääntelyllä on tarkoitus puuttua.

D. Keskinäisen liiketaloudellisen riippuvuuden (riskikokonaisuus) tulkinta

Suuria asiakasriskejä koskevien sääntöjen soveltaminen keskittymäriskeihin

38. Maantieteellinen ja toimialakohtainen keskittymäriskei jätetään suurien asiakasriskejä koskevien sääntöjen ulkopuolelle, ja niihin puututaan muilla keinoilla, kuten luottolaitosdirektiivin 2. pilarin keskittymäriskeillä. Asiakaskokonaisuuksia koskeva sääntö ei vaikuta tarkasti määritellyllä maantieteellisellä tai tietyn toimialan hallitsemalla alueella toimivien laitosten liiketoiminnan harjoittamiseen sen enempää kuin muidenkaan laitosten liiketoimintaan. Toimialakohtainen keskittyneisyys on yleinen riski, joka vaikuttaa kaikkiin saman toimialan yrityksiin; maantieteellinen riski vaikuttaa kaikkiin yhteisöihin samalla alueella. Liiketaloudellinen riippuvuus on puolestaan idiosynkraattinen riski, joka syntyy toimialakohtaisen ja maantieteellisen riskin lisäksi.
39. Toimialakohtaisia ja maantieteellisiä riskejä voidaan kuvata riippuvuudeksi, joka liittyy ulkoiseen tekijään (kuten tietyn tuotteen markkinaan tai erityiseen alueeseen), joka vaikuttaa kaikkiin samalla toimialalla tai alueella toimiviin yhteisöihin samalla tavalla. Idiosynkraattinen riski on sellainen, jossa keskinäisessä suhteessa toisen yhteisön rahoitusongelmat siirtyvät toiselle yhteisölle, jota ongelma ei muutoin koskisi.

Keskinäisen liiketaloudellisen riippuvuuden tulkinta

40. Vaikka asiakkaan toista asiakasta koskevan määräysvallan kriteeri ei täyttyisi, laitoksen on määritettävä, onko asiakkaiden välillä keskinäinen liiketaloudellinen riippuvuusuhde. Mikäli on todennäköistä, että yhden asiakkaan rahoitusongelmat aiheuttaisivat toiselle (toisille) vastuiden täysimääräistä ja oikea-aikaista takaisinmaksua koskevia vaikeuksia, on

olemassa riskikokonaisuus, johon on puututtava. Asiakkaiden välinen liiketaloudellinen riippuvuus voi olla molemminpuolista tai yksisuuntaista.

41. Riippuvaisuus voi syntyä liiketoimintayhteyksistä (kuten toimitusketjun lenkkien välillä/alihankintasuhde, riippuvuudesta suuresta asiakkaasta tai vastapuolista tai rahoituksellisesta riippuvuudesta), jotka eivät liity toimialakohtaisiin tai maantieteellisiin riskeihin; mikä viittaa siihen, että asiakkaat ovat alttiina samalle idiosynkraattiselle riskitekijälle. Jos tämä idiosynkraattinen riski toteutuu, yhden tai kummankin velallisen maksukyky voi vaarantua. Tämän seurauksena yritysten (tai henkilöiden) väliset kahdenvälisiin liikesuhteisiin perustuvat riippuvuudet voivat johtaa maksukyvyttömyyden tarttumiseen toimialakohtaisesta tai maantieteellisestä riskistä riippumatta. Se, että yhteisten idiosynkraattisten riskitekijöiden olemassaolo voi johtaa maksukyvyttömyyden tarttumiseen muutoin riippumattomien asiakkaiden välillä, on taloudellisen riippuvuuden käsitteen ydinajatus.¹³
42. Artiklan 4 kohdassa 45 tarkoitetun asiakaskokonaisuuden määritelmän tausta-ajatuksena on tunnistaa taloudelliset riippuvuudet, joista asiakkaalle voi välittyä maksuvaikeuksia. Vaikka asiakas olisi riippuvainen toisesta asiakkaasta esimerkiksi liikesuhteen kautta, asiakkaan voi kuitenkin olla mahdollista korvata liikekumppani (tämän maksukyvyttömyyden yhteydessä) tai paikata tappio muin keinoin, kuten vähentämällä kustannuksia tai keskittymällä toisiin sektoreihin jne. Tämä voi aiheuttaa käytännön ongelmia, kuten heikentää katteita, tai muita haittoja, mutta jos laitos tulee siihen johtopäätökseen, että asiakas kykenee selviytymään tällaisesta tilanteesta ilman olennaisia, olemassaoloaan uhkaavia maksuvaikeuksia, ei kyseisiä asiakkaita ole tarpeen käsitellä asiakaskokonaisuuksina. Toisaalta, jos on todennäköistä, että asiakas ei kykenisi esimerkiksi selviytymään tärkeän asiakkaan menetyksestä, eli jos laitos tulee siihen johtopäätökseen, että tällaisen loppuasiakkaan maksukyvyttömyys aiheuttaisi asiakkaalle itselleen olennaisia, olemassaoloaan uhkaavia maksuvaikeuksia, tällöin asiakkaat on sisällytettävä samaan asiakaskokonaisuuteen.
43. Seuraavissa esimerkeissä havainnollistetaan mahdollisia asiakkaiden välisiä liiketaloudellisia riippuvuuksia, joiden yhteydessä laitosten on suoritettava lisäselvityksiä määrittääkseen, onko kyseisiä asiakkaita käsiteltävä ryhmänä:
 - jos yksi vastapuoli on taannut kokonaan tai osittain toisen vastapuolen vastuut tai on muutoin korvausvelvollinen, ja vastuu on takaajan kannalta niin merkittävä, että takaaja joutuu todennäköisesti maksukyvyttömäksi, jos siltä vaaditaan maksua. Jos vastuu ei ole merkittävä, mikä tarkoittaa, että toteutuessaan vastuu ei uhkaa liikkeeseenlaskijan maksuvalmiutta, kyseiseen suhteeseen sovelletaan luottoriskin vähentämistä koskevia sääntöjä tai vastapuolen substituutiota;
 - asuin- tai liikekiinteistön omistaja ja vuokralainen, joka maksaa suurimman osan vuokrasta;

¹³ Yhteisen idiosynkraattisen riskitekijän määritelmä kehitettiin IRB-mallin (sisäisten luottoluokitusten menetelmä) näkökulmien analyysitarkoituksiin, mutta sitä voidaan soveltaa myös suuriin asiakasriskeihin.

- merkittävä osa tuotannosta kohdistuu yhdelle asiakkaalle;
- merkittävä osa asiakkaan saamisista tai veloista kohdistuu yhteen vastapuoleen;
- valmistaja ja myyjä, josta valmistaja on riippuvainen ja jonka korvaaminen olisi aikaa vievää;
- yritykset, joiden asiakaskunta on identtinen ja koostuu pienestä joukosta asiakkaita, kun uusien asiakkaiden hankkimismahdollisuudet ovat rajalliset;
- jos laitoksen tietoon tulee, että toinen laitos on katsonut asiakkaat toisiinsa sidoksissa oleviksi ja
- vähittäismarkkinoiden osalta:
 - velallinen ja hänen kanssavelallisensa;
 - velallinen ja hänen puolisonsa, jos sopimusjärjestelyn tai avioliittolakien perusteella molemmat vastaavat lainasta ja laina on kummankin kannalta merkittävä tai
 - velallinen ja vakuuden tai takauksen antaja edellyttäen, että vakuus tai takaus on vakuuden antajan tai takaajan kannalta niin merkittävä, että jos laitos vaatii suoritusta takauksen perusteella tai vakuuden realisointia, tämä vaikuttaa sen kykyyn suoriutua vastuistaan.

44. Kaikista mahdollisista liiketaloudellisten riippuvuuksien tyypeistä ei ole mahdollista esittää kattavaa luetteloja. Kullakin tapauksella on erityispiirteensä, ja keskenään sidossuhteessa olevien asiakkaiden tunnistaminen edellyttää asiakkaan perusteellista tuntemista ja etenkin sitä, että laitoksen henkilökunta on tietoinen asiaan liittyvistä riskeistä.

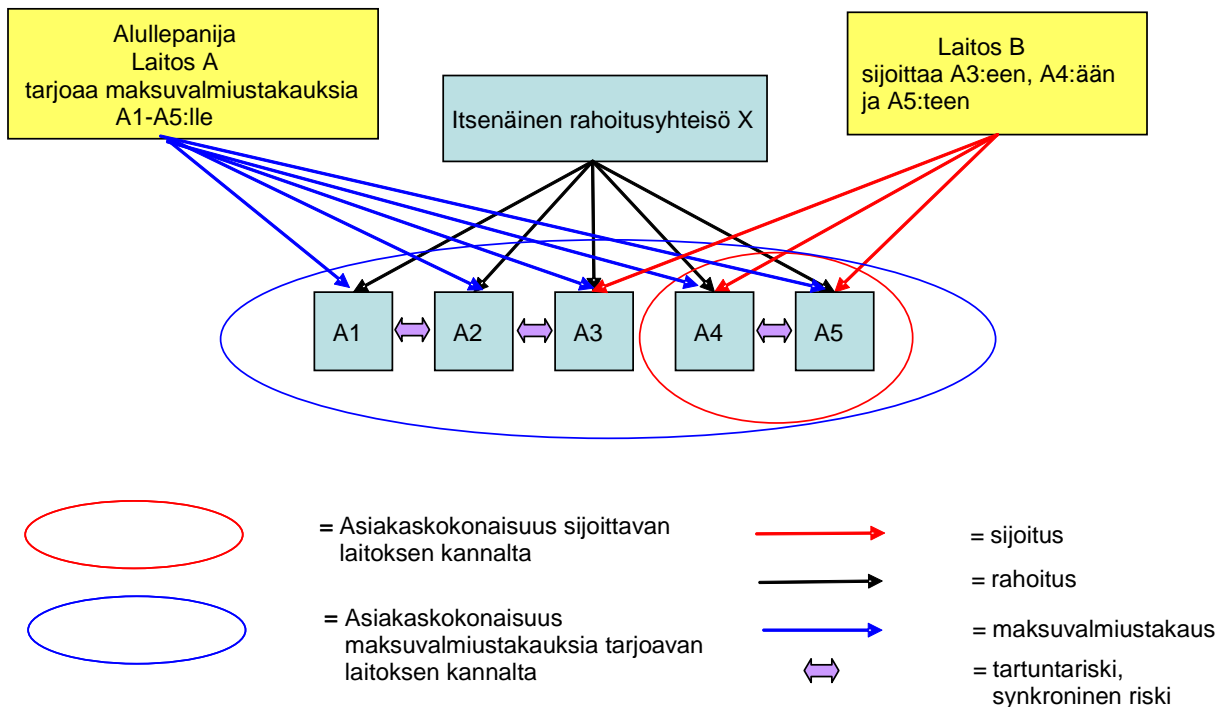
Keskeisen rahoituslähteen kautta syntyvän taloudellisen sidoksen tulkinta

45. Mitä tulee sidoksiin ja rahoituksen hankkimiseen yleisesti ottaen, on selvää, että direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohdassa 45 edellytetään laitoksia tunnistamaan asiakkaat, jotka ovat sidoksissa toisiinsa rahoituksen hankkimiseen liittyvän suhteen perusteella. Tämä tarkoittaa sitä, että ongelmat yhden yhteisön rahoituksen hankkimisessa todennäköisesti leviävät toiseen, koska ne ovat riippuvaisia samasta rahoituksen lähteestä. "Riippuvuudella" tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että rahoituksen lähde ei ole helposti korvattavissa ja että asiakkaat eivät tässä tapauksessa kykene poistamaan riippuvuuttaan rahoituksen hankkimisessa edes epäkäytännöllisin järjestelyin tai korkeammin kustannuksin. Tarkoitus ei ole puuttua tapauksiin, joissa vastapuolet hankkivat rahoitusta samoilla markkinoilla (esim. yritystodistusmarkkinoilta), vaan tapauksiin, joissa asiakkaiden rahoitus perustuu samaan lähteeseen. Lisäksi on syytä tähdentää, että suuria asiakasriskejä koskevien sääntöjen perusperiaatteena on, että riippuvuuksien määrittämisessä ei oteta huomioon johtamisen laadukkuutta tai kyseessä olevien yhteisöjen luoton laatua.

46. Seuraavassa esimerkissä A1-A5:n valmiudet jälleenrahoittaa liiketoimintaansa riippuu alullepanevan ja takaajana toimivan laitoksen A maksuvalmiudesta/maineesta sekä kunkin yksittäisen yhteisön (A1-A5)

omaisuuserien laadusta. Koska laitos A on suoraan/välillisesti vastuussa koko rakenteesta (vihreällä värillä) ja toimii myös viime kädessä luotonantajana, A:n on pidettävä asiakkaita A1-A5 asiakaskokonaisuutena.

47. Sama pätee yleisesti ottaen sijoittavan laitoksen B näkökulmasta. Kuitenkin jos laitos B kykenee osoittamaan, että A1-A5 eivät muodosta riskikokonaisuutta, laitos B voi käsitellä niitä erillisinä vastapuolina. Riskikokonaisuuden katsotaan syntyvän silloin, jos asiakkaiden A1-A5 välillä on tarttumisriskiä tai synkronista riskiä. Synkronista riskiä voi aiheutua esimerkiksi:
- i) yhden rahoittajan käytöstä;
 - ii) samasta sijoitusneuvojasta (esim. sijoituskomitea);
 - iii) samanlaisista rakenteista;
 - iv) tukeutumisesta saman lähteen antamiin sitoumuksiin (kuten takaukset, strukturoitujen transaktioiden luottotuki tai komittoimattomat maksuvalmiusjärjestelyt) sekä sen maksukykyyn ja
 - v) samanlaisista omaisuuseristä kohde-etuutena.
48. Seuraavassa esimerkissä A1:llä, A2:lla ja A3:lla ja toisaalta A4:llä ja A5:llä on samanlaisia riskejä; toisin sanoen niillä on joko tartuntariski tai synkroninen riski. Esimerkkiin kuuluu yleinen oletus, että kaikilla viidellä asiakkaalla on sidos, koska ne ovat riippuvaisia laitoksesta A ja niillä on yhteinen rahoituksen lähde. Kuitenkin jos erillisyhtiöihin A3-A5 sijoittava laitos B voi osoittaa, että tartuntariski / synkroninen riski rajoittuu erillisyhtiöihin A4 ja A5, eli A3, A4 ja A5 eivät muodosta riskin kannalta kokonaisuutta ja kaikkien erillisyhtiöiden yhteinen rahoituksen lähde on helposti korvattavissa, se voi käsitellä ainoastaan A4:ää ja A5:tä asiakaskokonaisuutena ja A3:a erillisenä asiakkaana.

49. Seuraavassa on esitetty havainnollistava esimerkki yhteiseen rahoituslähteeseen perustuvasta asiakaskokonaisuudesta: pankki on sitoutunut jatkamaan tai tarjoamaan rahoitusta tai luottotukea useammalle kuin yhdelle erillisyhtiölle samoin ehdoin ja on mahdollista että kaikki sitoumukset realisoituvat vastuiksi samaan aikaan, koska erillisyhtiöt ovat riippuvaisia samasta rahoittavasta yhteisöstä. Esimerkkinä rahoittava yhteisö, joka tarjosi likviditeettiä useille erillisyhtiöille ja nojautui niiden rahoittamisessa yritystodistusten liikkeeseen laskemiseen. Erillisyhtiöillä ei ollut muuta rahoituksen lähdettä ja ne ovat investoineet pitkäaikaisiin omaisuuseriin. Kun erillisyhtiöiden varojen laatu asetettiin kyseenalaiseksi, markkinoiden luottamus hävisi välittömästi ja merkittävässä määrin, eikä rahoittava yhteisö kyennyt laskemaan liikkeeseen lisää yritystodistuksia. Siten se ei voinut tarjota riittävästi varoja kaikkien erillisyhtiöiden jälleenrahoitukseen. Tästä johtuen erillisyhtiöiden päätakaajana toimineen pankin oli rahoitettava koko rakenne. Vaikka erillisyhtiöt eivät olleet investoineet samoihin omaisuuseriin ja ne olivat juridisesti riippumattomia ja erillisten trustien omistuksessa, on selvää, että ne muodostavat asiakaskokonaisuuden ryhmä sillä ne muodostivat yhden riskikokonaisuuden. Riski ei ollut toimialakohtainen riski, sillä riippuvuus aiheutui erikoistuneesta tuote- ja rahamarkkinasegmentistä eli tarkemmin sanoen yritystodistusmarkkinoista. Sillä hetkellä, kun rahoittavan yhteisön uusille yritystodistuksille ei löytynyt markkinoita, erillisyhtiöiden rajallinen soveltamisala, riittävyys ja kestävyys kävivät ilmeisiksi.

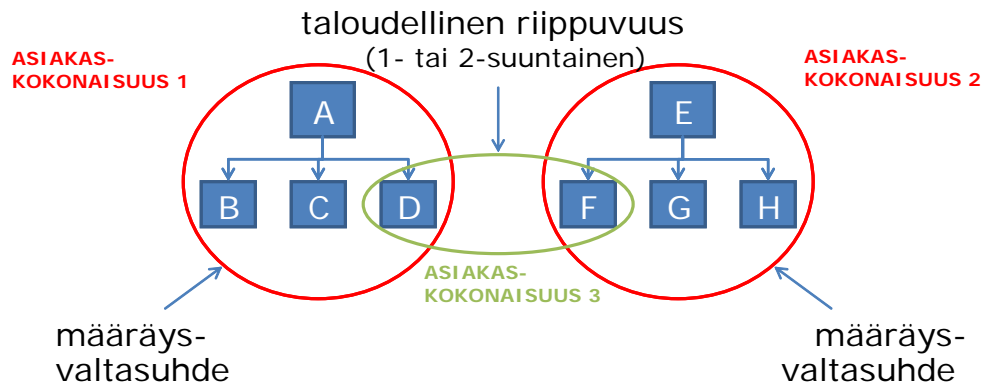
50. Vaikka edellisessä esimerkissä viitataan nimenomaisesti erillisyhtiöihin ja yritystodistusmarkkinoilla koettuihin ongelmiin, on syytä todeta, että vaatimus asiakaskokonaiusskien muodostaminen yhteisen rahoituslähteen vuoksi ei riipu rahoitettavan laitoksen tyypistä eikä käytettävästä rahoituksen muodosta, vaan pikemminkin yhteisöistä, jotka saavat

rahoituksensa kokonaan tai suurimmalta osin yhteisestä lähteestä, joka ei ole helposti korvattavissa. Kuten yleensäkin, sidoksen määrittäminen edellyttää tapauskohtaista arviointia.

51. On kuitenkin todettava, että yhteinen rahoituslähde ainoastaan maantieteellisen sijainnin vuoksi ei itsessään edellytä asiakaskokonaisuuden muodostamista. Pienillä ja keskisuurilla yhteisöillä ei monissa tapauksissa ole valmiuksia tai kaupallisia kannustimia käyttää muuta kuin paikallista pankkia, minkä lisäksi useimmille niistä henkilökohtainen pankkisuhde on avaintekijä parempiin rahoituspalveluihin. Tämä ei itsessään ole peruste pitää asiakkaita toisistaan riippuvaisina, vaikka niillä olisikin yhteinen rahoituslähde. Tällainen tilanne poikkeaa tässä luvussa käsitellyistä rahoituslähteeseen perustuvista riippuvuuksista, koska yhteisen rahoituslähteen käytön syy perustuu maantieteelliseen sijaintiin ja koska tällainen yhteinen rahoituslähde on tavallisesti korvattavissa.
52. Asiakkaat, jotka ovat riippuvaisia nykyisestä rahoituslähteestään yksinkertaisesti siksi, että ne eivät ole luottokelpoisia, eivät kuulu tähän kategoriaan. Vastaavasti saman laitoksen asiakkaana oleminen ei muodosta vaatimusta muodostaa asiakaskokonaisuutta. Laitokset eivät ole velvollisia keräämään tietoa siitä, onko sen asiakkailla yhteinen rahoituslähde, mutta niiden on otettava huomioon saatavilla olevat tiedot.

E. Määräysvallan ja taloudellisten sidosten perusteella syntyvien sidosten suhde

53. Määräysvaltaan perustuvat sidokset ja liiketaloudellisen riippuvuuteen perustuvat sidokset ovat kaksi eri käsitettä, ja pakollinen vaatimus niiden yhdistämisestä voisi johtaa kauaskantoisiin asiakaskokonaisuuden muodostamisvaatimuksiin. Siten CEBS pidättäytyy esittämästä yleistä vaatimusta kytkeä näitä kahta käsitettä toisiinsa. Tätä havainnollistetaan seuraavassa esimerkissä (katso alla oleva kuvio): Raportoiva laitos on tunnistanut kaksi asiakaskokonaisuutta (asiakaskokonaisuus) määräysvaltaa koskevan kriteerin perusteella. Lisäksi on näyttöä siitä, että asiakkaat D ja F ovat liiketaloudellisessa riippuvuussuhteessa osassa D kuvatulla tavalla (esim. F:n yksisuuntainen riippuvuus D:stä). Jos asiakkaan F rahoitusongelmat eivät todennäköisesti aiheuta asiakaskokonaisuuteen 1 kuuluville asiakkaille vaikeuksia vastuiden täysimääräisessä ja oikea-aikaisessa takaisinmaksussa, asiakasta F ei tarvitse sisällyttää asiakaskokonaisuuteen 1 - D ja F sisällytetään kolmanteen asiakaskokonaisuuteen. Vain siinä tapauksessa, että rahoitusongelmat leviävät yhdestä asiakaskokonaisuudesta toiseen asiakaskokonaisuuteen (riski koko asiakaskokonaisuuden tartunnasta) kahden jäsenenä liiketaloudellisen riippuvuuden vuoksi, näitä kahta asiakaskokonaisuutta on pidettävä yhtenä asiakaskokonaisuutena.

F. Valvonta- ja hallintamenetelmät asiakaskokonaisuuksien tunnistamiseksi

54. Asiakkaiden välisten mahdollisten yhteyksien tunnistamisen tulisi olla erottamaton osa laitoksen luotonmyöntämis- ja -valvontaprosessia. Laitoksen etujen mukaista on tunnistaa kaikki mahdolliset yhteydet, jotta sille muodostuisi selvä käsitys klusteririskistään. Laitosten on lisättävä panostustaan yhteyksien tunnistamiseksi, kun vastuut kasvavat tai saavuttavat tietyn kynnyсарvon. Vaikka laitosten olisi yleisesti arvioitava keskinäisiä sidoksia kaikkien vastuiden osalta, CEBS odottaa, että laitokset tutkivat intensiivisesti kaikki mahdolliset taloudelliset sidokset riittävien asiakirjojen perusteella kaikkien sellaisten vastuiden osalta, jotka ylittävät 2 % laitoksen omista varoista joko yksittäisellä tai konsolidoidulla tasolla.
55. Tieto toisiinsa sidoksissa olevista asiakkaista on välttämätöntä ennakoimattomien tapahtumien vaikutusten rajaamiseksi. Tässä suhteessa laitosten on käytettävä kaikkea saatavissa olevaa tietoa sidosten tunnistamiseksi; tämä pitää sisällään julkisesti saatavissa olevat tiedot. Kerättäviin tietoihin voi kuulua muutakin kuin laitoksen asiakasta koskevia tietoja, ja ne voivat käsittää asiakkaaseen sidoksissa olevia juridisia ja luonnollisia henkilöitä. Tietoja liiketoimintayhteyksistä tai taloudellisista riippuvaisuuksista ei tyypillisesti kirjata pankkien olemassa oleviin tietojärjestelmiin. On tarpeen hyödyntää "pehmeää tietoa", jota tyypillisesti on yksittäisten luottotoimihenkilön, asiakasvastuullisten ja riskipäällikön tasolla. Laitosten on ryhdyttävä kohtuullisiin toimenpiteisiin tämän tiedon keräämiseksi.
56. Toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden tunnistamiseksi jokaisella laitoksella on oltava käytössä luotettava prosessi asiakaskokonaisuuksien asiakkaiden määrittämiseen. CEBS tiedostaa, että laitoksella voi olla käytännön vaikeuksia määrittää sidoksia kaikkien vastuidensa osalta. Tästä huolimatta laitoksen on kyettävä osoittamaan toimivaltaiselle viranomaiselle, että sen prosessit ovat liiketoimintaan nähden asianmukaiset. Lisäksi laitoksen tulisi arvioida prosessia jatkuvasti sen asianmukaisuuden varmistamiseksi. Taloudellisten sidosten tunnistamisessa voidaan harvoin käyttää automaattisia menettelyjä; siksi vaaditaan tapauskohtaista analyysia ja päätöksiä. Näin ollen taloudellisten sidosten tunnistamisessa laitosten on luotettava pääasiallisesti luottotoimihenkilöiden, asiakasvastuullisten ja riskipäällikön asiantuntemukseen. Siten laitoksen hallituksen ja ylimmän johdon on varmistettava, että taloudellisten sidosten tunnistamiseen on

olemassa riittävät prosessit ja että henkilökuntaa on koulutettu tässä suhteessa riittävästi. Lisäksi laitosten on seurattava sidoksissa tapahtuvia muutoksia vähintäänkin tavanomaisen säännöllisen luottoarvioinnin yhteydessä ja suunniteltaessa tuntuja lainojen kasvattamisia.

57. Prosessin keskeinen vaihe on, kun asiakkaalle myönnetään vastuu ensimmäisen kerran, tai kun vastuu ylittää ensimmäisen kerran tason, joka edellyttää laitokselta yksilöllistä käsittelyä. Tässä vaiheessa prosessia on tavanomaisesti välillä luottotoimihenkilö sekä luottotoimihenkilön ja asiakkaan henkilökohtainen keskusteluyhteys. Tätä mahdollisuutta kerätä sidoksissa olevista asiakkaista olennaista tietoa on syytä hyödyntää.
58. Tavallisesti laitoksen suurimmat asiakasriskit osoitetaan asiakasta säännöllisesti seuraavalle luottotoimihenkilölle. Tähän kuuluu henkilökohtainen yhteydenpito sekä tilien ja raporttien yksityiskohtainen seuranta. Edellytykset asiakkaan liiketoiminnan ja mahdollisten riippuvaisuuksien syvällisemmälle ymmärtämiselle ovat olemassa, ja tällaisten tietojen kerääminen kuuluu tavanomaiseen vastuulliseen pankkitoimintaan.
59. Laitoksen on arvioitava esimerkiksi asiakkaan asiakaspohjan, tai vuokralaisten, monipuolisuutta. Jos laitos on tunnistanut sidoksen, sen on hankittava tietoa muista asiakaskokonaisuuteen kuuluvista yhteisöistä, jos tämä on tarpeen näkemyksen muodostamiseksi asiakkaan luottokelpoisuudesta. Laitos ei kuitenkaan ole velvollinen tutkimaan, onko toinen yhteisö, johon asiakas on sidoksissa, osa toista asiakaskokonaisuutta, jos kyseinen toinen yhteisö ei ole laitoksen asiakas.
60. Edellä mainitusta huolimatta kaikki laitoksen tiedossa olevat sidokset on otettava lukuun vastuun suuruudesta riippumatta. Koska sidoksen määrittäminen riippuu yhtäältä taloudellisesta arvioinnista ja toisaalta käytettävissä olevista tiedoista, jotka raportoiva laitos on parhaansa mukaan onnistunut hankkimaan, on mahdollista että eri laitokset päätyisivät samojen yhteisöjen arvioinnissa erilaisiin tuloksiin. Valvojien on oltava tietoisia tästä seikasta, ja ne voivat tilannekohtaisesti hyväksyä tai haastaa tällaiset eroavaisuudet.

Osa II. Kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien vastuiden käsittely direktiivin 2006/48/EY artiklan 106 kohdan 3 mukaisesti

61. Riskikeskittymiä voi syntyä paitsi laitosten tekemistä suorista sijoituksista, myös sijoituksista järjestelmiin¹⁴, jotka edelleen sijoittavat kohde-etuutena oleviin varoihin. Näin ollen kun laitos sijoittaa tällaiseen järjestelmään, se altistuu yhtäältä riskille, joka liittyy järjestelmän hallinnoivaan/säilytys yhteisöön ja toisaalta luotto- ja markkinariskeihin, jotka liittyvät järjestelmän kohde-etuutena oleviin varoihin. Näin ollen järjestelmän kohde-etuudet tulisi ottaa huomioon, kun vastuita lasketaan suurten asiakasriskien näkökulmasta.
62. Uudistettuun suuria asiakasriskejä koskevaan sääntöön sisältyy kohde-etuutena oleviin varoihin liittyvien riskien käsittely. Muutettuun luottolaitosdirektiiviin on lisätty artiklaan 106 uusi kohta 3: *"Kun kyseessä ovat 79 artiklan 1 kohdan m, o ja p alakohdassa tarkoitettut vastuut ja kun vastuisiin liittyy vastuut kohde-etuutena oleviin omaisuuseriin, luottolaitoksen määrittämiseksi on arvioitava järjestelmää tai sen kohde-etuutena olevia varoja taikka molempia. Tässä tarkoituksessa luottolaitoksen on arvioitava transaktiorakenteen taloudellinen sisältö ja rakenteelle ominaiset riskit."*
63. Artiklan 106 kohdasta 3 käy selväksi, että laitosten on arvioitava erikseen suurten asiakasriskien näkökulmasta kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavat järjestelmät asiakaskokonaisuuksien tunnistamiseksi. Laitosten on arvioitava, onko järjestelmä itse, sen kohde-etuutena olevat varat tai molemmat sidossuhteessa laitoksen asiakkaiden kanssa (muut järjestelmät mukaan lukien), jolloin ne olisi ryhmiteltävä yhteen tällaisten sidossuhteessa olevien asiakkaiden kanssa suuria asiakasriskejä koskevien vaatimusten näkökulmasta. Artiklan 106 kohdassa 3 ei kuitenkaan yksilöidä, missä olosuhteissa järjestelmää, sen kohde-etuutena olevia varoja tai molempia on arvioitava. Artiklan 106 kohdassa 3 ei myöskään tarjota laitoksille mahdollisuutta valita näiden kolmen lähestymistavan välillä, vaan laitosten on päätettävä "rakenteen taloudellisen sisällön ja ominaisten riskien" perusteella, mikä lähestymistapa on kullekin järjestelmälle sopivin. Artiklan 106 kohdassa 3 ei myöskään selitetä, mitä laitoksen olisi tehtävä tapauksissa, joissa jaottelumenetelmä on mahdoton tai liian työläs.
64. Lisäksi on näyttöä siitä, että laitosten vastuita kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavissa järjestelmissä ei käsitellä johdonmukaisesti (tai järkevästi) määritettäessä toisiinsa sidoksissa olevien asiakkaiden ryhmiä suuria asiakasriskejä koskevien vaatimusten näkökulmasta. Tämä kasvattaa riskiä suurten asiakasriskien rajojen rikkomisesta ja vastaavasti riskejä yritysten vararikosta, mikä voi aiheuttaa kielteisiä ulkoisvaikutuksia. Tästä syystä CEBS on laatinut seuraavan ohjeluonnoksen useiden erilaisten strukturoitujen rahoitusmuotojen ja strukturoitujen rahoitusvälineiden asianmukaisesta käsittelystä.

¹⁴ Esimerkiksi yhteissijoitusyritykset sekä strukturoitu rahoitus / strukturoidut rahoitusvälineet (kuten arvopaperistetut positiot).

A. Ohjeluonnoksen periaatteet

65. CEBS on laatinut ohjeluonnoksen seuraavien periaatteiden pohjalta:

- ohjeissa on tarjottava kattavat menettelyohjeet erityyppisiä kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavia järjestelmiä varten;
- jaottelumenetelmän (ns. look-through) katsotaan ottavan riskit parhaiten huomioon kohde-etuutena oleviin varoihin liittyvien sidossuhteiden määrittämisessä suhteessa laitoksen asiakkaisiin, koska se mahdollistaa varovaisimman käsittelyn suurten asiakasriskien näkökulmasta;
- koska jaottelu ei ole aina mahdollinen tai käytännöllinen, ohjeissa on tarjottava varovaisia vaihtoehtoisia lähestymistapoja, jotka soveltuvat riittävällä tavalla tällaisiin tilanteisiin. Näissä lähestymistavoissa suuremman epävarmuuden tulisi näkyä varovaisempana käsittelyinä;
- ohjeissa on otettava huomioon riittävästi järjestelmien keskittyneisyys, vastuiden merkittävyys sekä tilanteet, joissa laitokset voivat varmuudella määrittää, onko kyse eri tuntemattomista asiakkaista, jotka eivät ole sidoksissa muihin laitoksen asiakkaisiin;
- riippumatta kohde-etuutena olevien varojen sidossuhteista muihin järjestelmiin nähden tai suorista vastuista asiakkaisiin nähden, järjestelmistä itsestään aiheutuva riski on otettava huomioon.

B. Kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien käsittely

66. Kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavista järjestelmistä voi aiheutua potentiaalisia tappioita kahdesta lähteestä: järjestelmään itseensä liittyvästä riskistä ja järjestelmän kohde-etuutena oleviin varoihin liittyvästä riskistä. Artiklan 106 kohdassa 3 tehdään selväksi, että nämä kaksi riskin lähdettä on otettava huomioon määritettäessä asiakaskokonaisuuden olemassaoloa. Näiden kahden lähteen erilainen luonne viittaa siihen, että erilaisia tekijöitä on syytä ottaa huomioon arvioitaessa kummastakin lähteestä syntyvien riskien olennaisuutta, ja siten on tarpeen soveltaa jaottelumenetelmää kohde-etuutena oleviin varoihin liittyvän riskin käsittelyssä tai sijoituksen rajoittamiseksi erityiseen järjestelmään järjestelmästä itsestään aiheutuvan riskin rajoittamiseksi. Kohde-etuutena olevista varoista aiheutuvan riskin yhteydessä yksi tärkeä tekijä on järjestelmän hajautumisen aste. Järjestelmästä itsestään aiheutuvan riskin osalta puolestaan omaisuudenhoitajiin sovellettava sääntelykehikko olisi tärkeä huomioon otettava tekijä.

67. Mitä tulee kohde-etuutena oleviin varoihin liittyvään riskiin, ottaen huomioon rasite, jonka täysjaottelumenetelmän pakollinen soveltaminen voisi joissakin tapauksissa aiheuttaa, CEBSin lähestymistavassa tarjotaan sen sijaan kannustimia täysjaottelumenetelmän (ns. full look-through) käyttöön konservatiivisemmän käsittelyn sijaan. Siten päätös sopivimman lähestymistavan valinnasta yksittäisen järjestelmän osalta jätetään laitoksen tehtäväksi.

68. Laitosten on kuitenkin aina mahdollisuuksien mukaan käytettävä parhaiten riskit huomioon ottavia lähestymistapoja. Laitosten tulisi kyetä osoittamaan

toimivaltaisille viranomaisille, että sääntelyarbitraasiin viittaavat tekijät eivät ole vaikuttaneet niiden tekemiin valintoihin. Toimivaltaiset viranomaiset odottavat, että laitoksen päätöksenteossa on asianmukaisesti otettu huomioon riski siitä, että järjestelmästä aiheutuisi suurten asiakasriskien enimmäismäärän ylittyminen ja toisaalta kustannukset siitä, että tämä riski pienennettäisiin järjestelmän jaottelulla (läpikatsomisella). Esimerkiksi jos laitos tekee sijoituksen, joka on suuruudeltaan 5 % sen omista varoista, rahastoon, jossa hajautuneisuus on hyvin suurta ja salkku on dynaaminen, tämän järjestelmän vaikutus laitoksen "odottamattomaan idiosynkraattiseen luottoriskiin" voi olla pieni mutta täysjaottelumenetelmän soveltamiskustannus tällaiseen salkkuun voi olla korkea. Sitä vastoin, jos laitos sijoittaa keskittyneeseen ja staattiseen salkkuun, järjestelmän vaikutus laitoksen "odottamattomaan idiosynkraattiseen luottoriskiin" voi olla olennainen, mutta täysjaottelumenetelmän soveltamiskustannus tällaiseen salkkuun tuskin on kovin korkea. Siten valvovat viranomaiset odottavat, että jälkimmäisessä tapauksessa laitokset pyrkivät soveltamaan järjestelmään täysjaottelumenetelmää ja toisin menetellessään perustelevat päätöksensä perusteellisesti.

69. Jos laitos ei voi varmistaa, ettei sen asiakkaiden ja järjestelmän kohde-etuutena olevien varojen välillä ole sidoksia, asianmukainen käsittely ei salli, että tällaisia vastuita ja järjestelmiä käsitellään riippumattomina vastapuolina. Tällainen lähestymistapa avaisi oven sääntelyarbitraasille, koska laitoksen salkkuun lukeutuvien järjestelmien lukumäärää ei ole rajoitettu ja niitä voidaan vapaasti muodostaa lisää. Siten laitos kykenisi aina kiertämään suuria asiakasriskejä koskevat rajat tekemällä sopivan pieniä sijoituksia suureen joukkoon järjestelmiä. Siksi kaikkia järjestelmien tuntemattomia vastuita tulisi pitää kuuluvina yhteen asiakaskokonaisuuteen. CEBS tiedostaa, että tässä ratkaisussa ei oteta huomioon mahdollisuutta, että tuntemattoman vastuun ja laitoksen salkun välillä on sidos. CEBS kuitenkin uskoo, että sijoitusten rajaaminen järjestelmiin, joiden osalta jaottelumenetelmän käyttäminen ei ole mahdollista tai käytännöllistä, on riittävän rajoittavaa ja lieventää asiakkaan tai asiakasryhmän mahdollista idiosynkraattista riskiä.
70. Seuraavassa esitetyt vaihtoehtoiset ratkaisut kuvaavat suurempaa epävarmuutta, joka liittyy tuntemattomiin kohde-etuutena oleviin varoihin (tai kokonaisiin järjestelmiin). Niissä esitellään konservatiivinen käsittelymalli, jossa katsotaan kaikkien tuntemattomien kohde-etuutena olevien varojen ja järjestelmien kuuluvan yhteen erilliseen asiakaskokonaisuuteen, vaikkakin konservatiivisuuden aste vaihtelee runsaasti tapauskohtaisesti. Sellaisten laitosten kannalta, jotka sijoittavat pääasiassa hajautuneisiin ja dynaamisiin sijoitusrahastoihin (jotka eivät kuitenkaan alita kappaleessa 74. asetettua 5 %:n kynnyksarvoa), lähestymistapa olisi konservatiivinen (varovainen). Sitä vastoin sellaisen laitoksen kannalta, joka ei tavallisesti sijoita järjestelmiin mutta joka päättää käyttää järjestelmää suuria asiakasriskejä koskevien sääntöjen välttämiseksi sijoittamalla järjestelmään, joka sisältää vain yhtä tai muutamaa omaisuuserää, joihin laitos on jo aiemmin sijoittanut suoraan lähes 25 % omista varoistaan, lähestymistapa ei olisi lainkaan konservatiivinen. Näin ollen, kuten edellä todettiin, on tärkeää, että laitokset kykenevät osoittamaan toimivaltaisille viranomaisille, että

sääntelyarbitraasikysymykset eivät ole vaikuttaneet päätökseen, soveltavatko ne täysjaottelua vai eivät.

71. Vaihtoehtoiset ratkaisut kuitenkin tarjoavat yrityksille mahdollisuuden käsitellä kaikkia tunnistettavissa olevia järjestelmän kohde-etuutena olevia varoja normaalien sääntöjen mukaisesti.
72. Tärkeä jaotteluun liittyvä kysymys on järjestelmän kohde-etuutena olevissa varoissa tapahtuvat muutokset. Staattisten salkkujen osalta, joiden kohde-etuutena olevat varat eivät muutu ajan kuluessa, arviointi voidaan suorittaa kerran eikä niitä tarvitse seurata jatkossa. Dynaamisten salkkujen käsittely on monimutkaisempaa, koska kohde-etuutena olevien varojen suhteelliset osuudet sekä järjestelmän koostumus itsessään voivat muuttua. Näissä tapauksissa täysjaotteluun tai osittaiseen jaotteluun on aina yhdistettävä järjestelmän koostumuksen jatkuva valvonta. Jatkuvalle tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että tarkasteluvälin on oltava asianmukainen suhteessa järjestelmän kohde-etuutena olevissa varoissa tapahtuvien muutosten tiheyteen ja olennaisuuteen.
73. Lisäksi on otettava huomioon, että eri järjestelmien kohde-etuutena olevien varojen tai järjestelmien väliset sidossuhteet ovat mahdollisia.¹⁵
74. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi CEBS ehdottaa, että laitokset soveltavat seuraavia lähestymistapoja tai lähestymistapojen yhdistelmiä artiklan 106 kohdan 3 mukaisten kohde-etuutena oleviin varoihin sijoittavien järjestelmien (ns. struktuuri) käsittelyyn määrittäessään kohde-etuutena olevien varojen sidossuhteita muihin asiakkaisiin nähden:
 - a) Täysjaottelu: Laitos (valvottava) voi tunnistaa ja tarkkailla yli ajan kaikkia järjestelmään sisältyviä varoja ja kohdistaa vastuut vastaaville asiakkaille tai asiakaskokonaisuuksille.
 - b) Osittainen jaottelu: Laitos voi tarkkailla x lukumäärää järjestelmään kuuluvia tunnettuja vastuita ja kohdistaa ne niille kuuluville asiakkaille tai asiakasryhmille. Lopputa vastuita käsitellään tuntemattomina seuraavan kohdan (c) mukaisesti.
 - c) Tuntemattomat vastuut: Kaikkia tuntemattomia vastuita (mukaan lukien järjestelmät, joissa laitos ei jaottele varoja millään edellä mainitulla tavoitella ja jotka eivät ole kyllin hajautettuja) on pidettävä riskin kannalta kokonaisuutena, eli ne on katsottava yhdeksi tuntemattomaksi vastapuoleksi. Järjestelmä voidaan katsoa riittävän hajautuneeksi, jos sen suurin vastuu on alle 5 % koko järjestelmästä.
 - d) Rakenteeseen perustuva lähestymistapa: Jos laitos voi näyttää toteen (esim. yhteissijoitusyrityksen mandaatilla), että järjestelmän kohde-etuutena olevat varat eivät ole sidossuhteessa laitoksen minkään sellaisen suoran tai välillisen vastuun kanssa (mukaan luettuna muut järjestelmät), joka on arvoltaan yli 2 % laitoksen omista varoista, se voi käsitellä kyseisiä järjestelmiä toisistaan riippumattomina vastapuolina.

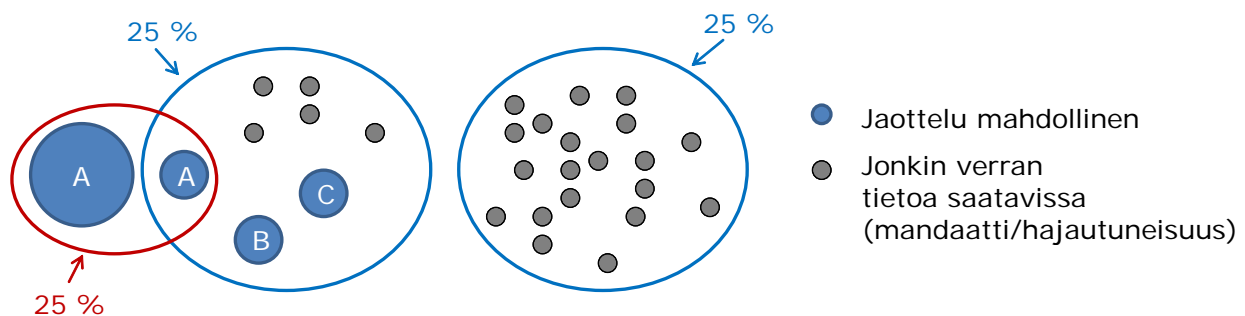
¹⁵ Esimerkiksi 16.2.2009 julkaistun S&P:n raportin mukaan "CLO-salkuissa on merkittävää samankaltaisuutta tai päällekkäisyyttä siten, että keskimääräisen transaktioparin salkut ovat 28-prosenttisesti samanlaiset".

Laitosten on arvioitava järjestelmästä itsestään aiheutuvaa riskiä erikseen¹⁶ kohde-etuutena olevista varoista aiheutuvan riskin lisäksi. Siten sijoitukset yksittäisiin järjestelmiin (mukaan lukien kohdassa c) viitattut tuntemattomien vastuiden ryhmät) on rajoitettava enintään 25 prosenttiin omista varoista direktiivin 2006/48/EY artiklan 111 kohdan 1 mukaisesti.

75. Laitosten on noudatettava edellä mainittujen lähestymistapojen soveltamisessa seuraavia periaatteita:

- Rahastojen rahastojen osalta hajautus kriteeriä voidaan soveltaa kohde-rahastojen kohde-etuutena olevien varojen tasolla.
- Seuranta toteutetaan jatkuvasti, mutta vähintään kerran kuukaudessa.
- Jos laitoksen tiedossa on järjestelmän kohde-etuutena olevien varojen välisiä sidoksia, ne on yksilöitävä asiakaskokonaisuuden olemassa olon toteamiseksi. Kohde-etuutena olevien varojen välisiä sidoksia ei kuitenkaan tarvitse analysoida perusteellisesti.
- Vastuiden määrät on ilmoitettava ainoastaan suhteessa laitoksen omistusosuuteen kyseisessä järjestelmässä.
- CEBS ehdottaa siirtymäkautta: 31.12.2015 saakka laitokset voisivat käsitellä ennen 31.1.2010 hankittuja järjestelmiä 31.12.2010 saakka sovelletun järjestelmien käsittelyn mukaisesti.

76. Havainnollistavat esimerkit "yksittäisistä tuntemattomista asiakkaista" (osittainen jaottelu / hajautetut salkut / rakenteeseen perustuva lähestymistapa):

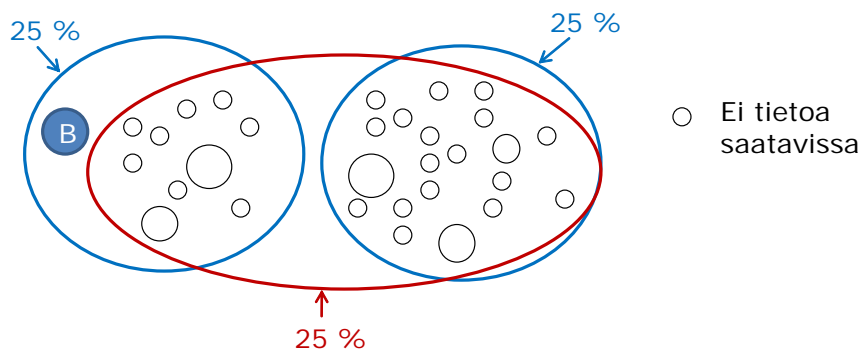

77. Edellisissä esimerkeissä kuvataan vasemmalla puolella järjestelmää, johon sovelletaan osittaista jaottelumenetelmää. Laitos on tunnistanut järjestelmän vastapuolet (vastuut) A, B ja C. Koska laitoksen salkussa on lisäksi A:ta koskeva vastuu, sen on yhdisteltävä nämä kaksi vastuuta (suuri ja pieni ympyrä, joihin "A" sisältyy) suurten asiakasriskien näkökulmasta. Vastapuolilla B ja C ei ole laitoksessa muita vastuuta, joten niitä voidaan käsitellä yksittäisinä vastuina. Muita järjestelmän tuntemattomia vastuuta

¹⁶ Tällaisia sidossuhteita voi syntyä hallinnoijaan liittyvän riskin tai alullepanijaan liittyvän riskin vuoksi esimerkiksi arvopaperistamisen yhteydessä tai yhteissijoitusyritysten osalta keskushallinnoijan käyttämisestä.

(vasemmanpuoleisen järjestelmän harmaat ympyrät) on käsiteltävä tuntemattomana asiakkaana. Oikeanpuoleinen järjestelmä kuvaa esimerkkiä, jossa laitos soveltaa "rakenteeseen perustuvaa lähestymistapaa". Tässä esimerkissä laitoksen tiedossa ei ole järjestelmän kohde-etuuksien vastapuolia, mutta se voi kuitenkin osoittaa, etteivät ne ole sidossuhteessa laitoksen salkun sellaisten suorien tai välillisten vastuiden kanssa (muut järjestelmät mukaan lukien), jotka muodostavat yli 2 % laitoksen omista varoista. Tässä tapauksessa laitos voi käsitellä järjestelmää erillisenä riippumattomana asiakkaana. On kuitenkin syytä huomata, että yleissääntöä sovelletaan kumpaankin järjestelmään ja että yksittäisiin järjestelmiin sovelletaan yleisesti 25 %:n rajaa.

78. Havainnollinen esimerkki "käsittelystä yhtenä tuntemattomana asiakkaana":

79. Yllä oleva esimerkki kuvaa kahta järjestelmää. Vasemmanpuoleiseen järjestelmään sovelletaan osittaista jaottelumenetelmää. Laitos on tunnistanut järjestelmän vastapuolen (vastuun) B. Vastuulla B ei ole laitoksen salkussa vastaavuuksia, joten sitä voidaan käsitellä yksittäisenä vastuuna. Kummankaan järjestelmän muista vastuista (valkoiset ympyrät) ei ole saatavissa tietoja. Siksi niitä arvioidaan yhdessä ja käsitellään yhtenä tuntemattomana asiakkaana. On kuitenkin syytä huomata, että yleissääntöä sovelletaan kumpaankin järjestelmään ja että yksittäisiin järjestelmiin sovelletaan yleisesti 25 %:n rajaa.

C Useita etuoikeusluokkia sisältävien tuotteiden käsittely

80. Strukturoimattomien rahoitusvastuiden osalta järjestelmään sisältyvän vastapuolen maksukyvyttömyydestä aiheutuvat tappiot ovat vastaavat suhteessa kohde-etuutena oleviin varoihin tehtyyn suoraan sijoitukseen. Strukturoitujen rahoitussopimusten/rahoitusvälineiden osalta tappioiden laskenta riippuu myös tiettyihin etuoikeusluokkiin liitetystä erillisistä takauksista (credit enhancement). Siltä osin kuin tällaiset takaukset ovat oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoiset, CEBSin näkemyksen mukaan ne on otettava suurten asiakasriskien määrittämisessä huomioon yhdenmukaisella tavalla suurten asiakasriskien vähennyseriä koskevien säännösten kanssa. Ehdotetussa käsittelytavassa otetaan huomioon alempioikeuksisten etuoikeusluokkien toissijaisuudesta/subordinoinnista johtuva luottoriskin vähentäminen, tavalla joka on yhdenmukainen suhteessa laitoksia

koskevaan vaatimukseen käyttää riskit parhaiten huomioon ottavaa lähestymistapaa. Etuoikeusluokat hyötyvät suurten asiakasriskien vähenemisestä erillisten takausten ansiosta.¹⁷

81. Ehdotetun käsittelyn taustalla oleva ajattelu on seuraava: mille tahansa positiolle, joka sijoittajalla voi olla arvopaperistetussa instrumentissa, on subordinoituihin etuoikeusluokkiin perustuva suoja, joka on samansuuruinen etuoikeusasemaltaan heikompien luokkien kanssa. Riippumatta siitä, mikä kohde-etuutena oleva vastuu laiminlyödään ensimmäisenä, position suojana on aina alempiarvoisia etuoikeusluokkia niiden kokoa vastaavaan summaan asti. Siten tiettyyn instrumenttiin liittyvää alkuperäistä vastuuta olisi "oikaistava" vähentämällä sitä heikompia etuoikeusluokkia vastaava summa. Tämä oikaisu riippuu tietysti myös etuoikeusluokkaan sijoitetusta osuudesta.
82. Sellaisten hajautettujen salkkujen osalta, joissa kukin vastapuoli on ensimmäisen tappion kantavaa etuoikeusluokkaa pienempi, ehdotuksessa vaadittaisiin tähän heikoimpaan etuoikeusluokkaan sijoittavia kirjaamaan suuren asiakasriskin, joka on yhtä suuri kuin kaikki kohde-etuutena olevat arvopaperit, ja ylimpään etuoikeusluokkaan sijoittavien ei tarvitsisi kirjata lainkaan asiakasriskiä.
83. Tämä analyysi on suoritettava kaikkien sellaisten etuoikeusluokkien (T) osalta, joissa laitoksella on positio.
84. Ehdotuksen on oltava dynaaminen, koska rajat vaihtelevat sitä mukaa, kun tappiot vaikuttavat sammion kohde-etuutena oleviin vastuisiin. Järjestelmän kehityksen jatkuva seuranta on näin ollen välttämätön (katso esimerkki 1 jäljempänä).
85. On kuitenkin kaksi syytä, joiden vuoksi riskin vähentämiseen voisi olla suositeltavaa lisätä varovaisuuspuskuri. Ensinnäkin salkkua ei aina ole helppo arvioida jatkuvasti uudelleen. On mahdollista, että ensimmäisen tappion kattava etuoikeusluokka on käytetty loppuun, mutta etuoikeutetumpiin luokkiin sijoittava laitos ei ole vielä tiedostanut tätä seikkaa suurten asiakasriskien määrittämisen yhteydessä. Tästä syystä on syytä tähdentää tarvetta selkeyttää riskienhallinnan periaatteita, joita pankkien on noudatettava voidakseen hyötyä luottoriskien vähennysvaikutuksesta.
86. Toiseksi on riski, että kun uudelleenarviointi on suoritettu ensimmäisen tappion toteuduttua täysimääräisesti, positiot tietyissä arvopapereissa voivat aiheuttaa äkillisesti suuria asiakasriskejä koskevien rajojen ylityksiä (kun ensimmäisen tappion kantavasta etuoikeusluokasta johtuva luottoriskin vähentymisvaikutus häviää). Tällöin laitos voi joutua rajoja noudattaakseen vähentämään vastuitaan markkinatilanteesta riippumatta, ja siten se voi joutua myymään sijoituksiaan tappiolla (tämä saattaa riippua instrumentin likvidiydestä). Laitoksen hallussaan pitämien etuoikeusluokkien välinen kompensatio suojelee sitä tietyssä määrin tappioilta. CEBS tiedostaa mainitun riskin olemassaolon ja katsoo tarpeelliseksi selvittää tarkemmin erityisten volatiliteettikertoimien soveltamista, vastaavalla tavalla kuin

¹⁷ Tässä osassa käsitellään ainoastaan etuoikeusluokkia sisältävän rakenteen tarjoamasta riskin vähenemisestä, eikä siinä viitata muihin järjestelmään mahdollisesti liittyviin erillisiin takauksiin, kuten takauksiin tai maksuvalmiusluottoihin. Tämä johtuu siitä, että tämännäköiset erilliset takaukset eivät sulje pois tällaisia tuotteita vaan ovat yleisempiä, joten niihin sovelletaan yleisempiä sääntöjä.

suorien vastuiden luottoriskin vähentämistä koskevien kirjausten yhteydessä.¹⁸

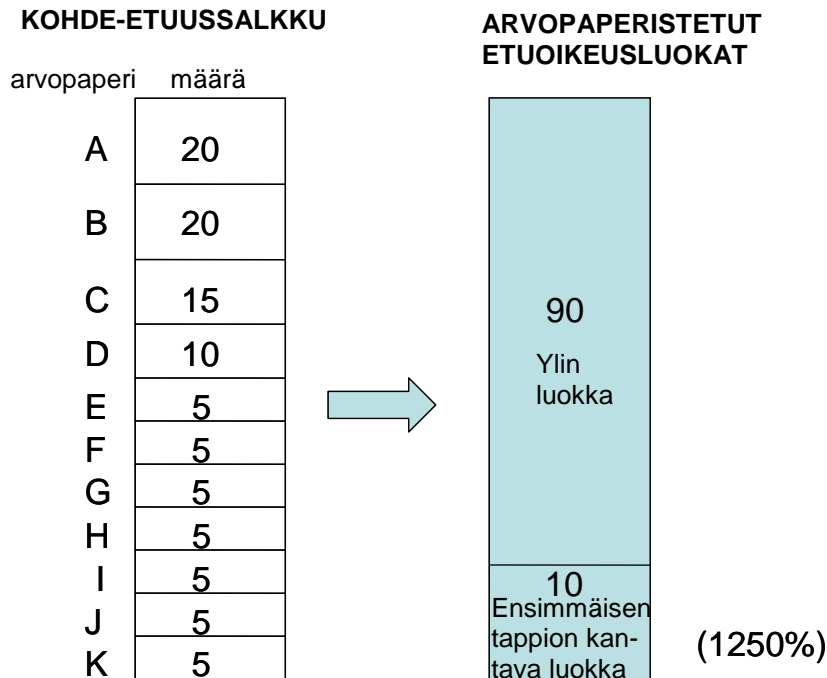
87. Seuraavissa esimerkeissä havainnollistetaan eri etuoikeusluokkiin sisältyvien vastuiden laskentaa eri menetelmien mukaisesti: Esimerkeissä viitataan ainoastaan kohde-etuuksista aiheutuvaan luottoriskiin eikä järjestelmästä itsestään aiheutuvaan riskiin.

¹⁸ CEBS huomauttaa, että tähänastinen käytännön kokemus ehdotetusta käsittelystä on rajallista ja että markkina-arvon aliarvostusten yhteensovittaminen tässä yhteydessä edellyttää lisäselvityksiä myös tekstissä tarkoitetun "kielekevaikutuksen" (cliff effect) rajoittamiseksi. Asian jatkoselvitys tulee kuulumaan CEBSin tulevaan työsuunnitelmaan.

ESIMERKKI 1

A. TÄYSJAOTTELU (tämä esimerkki kuvaa tapausta, jossa sovelletaan täysjaottelua)

Tuotteen rakenne on seuraava:

Olettaen, että laitos 1 on sijoittanut 90 ylimpään etuoikeusluokkaan ja laitos 2 on sijoittanut 10 ensimmäisen tappion kantavaan etuoikeusluokkaan.

Suurten asiakasriskien käsittely tulisi olla seuraava:

Laitoksen 1 on kirjattava ylimmän etuoikeusluokan arvopaperien osalta:

0 velallisille D ja K

5 velalliselle C

10 velallisille A ja B

Laitoksen 2 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

5 velallisille E - K

10 velallisille A - D

Oletetaan, että seuraavalla jaksolla vastapuoli K laiminlyö maksun, ja 5 yksikön tappio kirjataan. Tällöin tappion tultua tietoon laitosten 1 ja 2 on arvioitava vastuut uudelleen. Siten juuri laiminlyönnin jälkeen:

Laitoksen 1 on kirjattava ylimmän etuoikeusluokan arvopaperien osalta:

0 velallisille E - J

5 velalliselle C

10 velalliselle C

15 velallisille A ja B

Laitoksen 2 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

5 velallisille A - J

B. OSITTAINEN JAOTTELU

Esimerkissä oletetaan, että vain arvopaperit A ja B tunnetaan, ja lopuista laitostietää ainoastaan, että sijoitettava enimmäissumma on 20.

Suurten asiakasriskien käsittely tulisi olla seuraava:

Laitoksen 1 on kirjattava ylimmän etuoikeusluokan arvopaperien osalta:

10 velallisille A ja B

10 lisää muihin tuntemattomiin vastuisiin

Laitoksen 2 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

10 velallisille A ja B

10 lisää muihin tuntemattomiin vastuisiin

C. RAKENTEESEEN PERUSTUVA LÄHESTYMISTAPA:

Esimerkissä oletetaan, että arvopaperit eivät ole tunnettuja, laitokset tietävät ainoastaan, että kukin vastapuolen enimmäissijoitussumma on 20 ja vastapuolet voivat kuulua vain Ison-Britannian lääketoimialaan, ja laitoksella ei ole muita suoria tai välillisiä sijoituksia kyseisellä toimialalla.

Suurten asiakasriskien käsittely tulisi olla seuraava:

Laitoksen 1 on kirjattava ylimmän etuoikeusluokan arvopaperien osalta:

10 järjestelmään (ei vaikuta, koska 90:n järjestelmän osalta on jo kirjattu vastuu)

Laitoksen 2 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

10 järjestelmään (ei vaikuta, koska 10:n järjestelmän osalta on jo kirjattu vastuu)

D. JÄÄNNÖSMENETELMÄ

Esimerkissä oletetaan, että mitkään arvopaperit eivät ole tunnettuja ja laitokset eivät tiedä kunkin vastapuolen suurinta mahdollista sijoitussummaa eikä niillä ole mitään tietoa sijoitusten (rakenteen) luonteesta.

Suurten asiakasriskien käsittely tulisi olla seuraava:

Laitoksen 1 on kirjattava ylimmän etuoikeusluokan arvopaperien osalta:

90 lisää tuntemattomiin vastuisiin

Laitoksen 2 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

10 lisää tuntemattomiin vastuisiin

Lisää esimerkkejä täysjaottelumenetelmän soveltamisesta monimutkaisempiin rakenteisiin on esitetty seuraavassa:

ESIMERKKI 2

Tässä esimerkissä rakenteeseen lisätään mezzanine-luokka, ja sen luottoriskin vähennyksen laskemiseen sovelletaan 50 %:n suuruista markkina-arvon aliarvostusta. CEBSin tehtävänä ei ole suositella käytettäväksi tiettyä aliarvostusprosenttia. Tässä esimerkissä on ainoastaan tarkoitus havainnollistaa aliarvostuksen käyttöä, mutta tietenkin kussakin tapauksessa aliarvostusprosentti riippuu edellä kuvatuista riskeistä: 1) uudelleen arvioinnin viiveistä ja 2) tappiosta, jotka aiheutuvat salkun vaaditusta uudelleenkoostamisesta ensimmäisen tappion realisoiduttua täysimääräisesti asiakasriskirajojen äkillisten ylitysten myötä.

KOHDE-ETUUSSALKKU			ARVOPAPERISTETUT ETUOIKEUSLUOKAT	
arvopaperi	määrä			
A	20	➔	70 Ylin luokka	(1250%)
B	20			
C	15			
D	10		20 Välirahoitus	
E	5			
F	5		10 Ensimmäisen tappion kattava luokka	
G	5			
H	5			
I	5			
J	5			
K	5			

Suurten asiakasriskien käsittely tulisi olla seuraava:

Laitos 1 ylimmän etuoikeusluokan osalta:

0 velallisille A - K

Laitos 2 Mezzanine-luokan osalta:

0 velallisille E -K

5 velalliselle D

10 velalliselle C

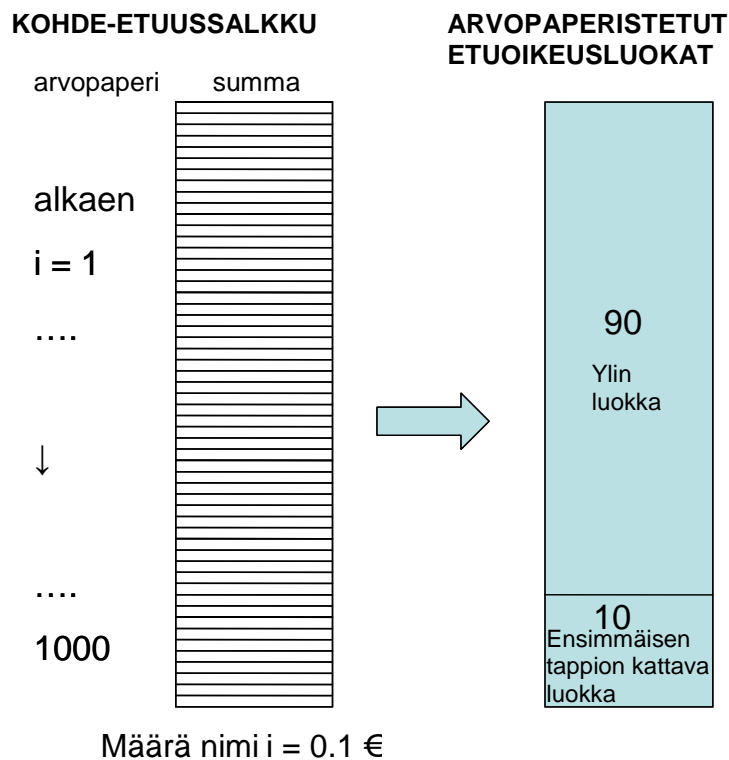
15 velallisille A ja B

Laitos 3 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

5 velallisille E - K

10 velallisille A - D

ESIMERKKI 3

Suurten asiakasriskien käsittely tulisi olla seuraava:

Laitos 1 ylimmän etuoikeusluokan osalta:

0 velallisille I = 1 - 1000

Laitos 2 ensimmäisen tappion kantavan etuoikeusluokan osalta:

0,1 velallisille I = 1 - 1000

88. CEBS tiedostaa, että strukturoidun rahoituksen / strukturoitujen rahoitusvälineiden valikoima ja vaihtelevuus ovat suuria, joten tapauskohtaiset erityispiirteet on otettava asianmukaisesti huomioon näitä periaatteita sovellettaessa. CEBS kuitenkin uskoo vakaasti, että tässä asiakirjassa esitettyjen periaatteiden yhdenmukainen soveltaminen myötävaikuttaa merkittäväällä tavalla asiakasriskin asianmukaiseen käsittelyyn.